

De vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat heeft een aantal vragen voorgelegd aan de Minister voor Klimaat en Energie over de verlenging voor het opzeggen van contracten met SEFE Energy Ltd (Kamerstuk 36 045, nr. 115).

De voorzitter van de commissie,
Agnes Mulder

De griffier van de commissie,
Nava

I	Vragen en opmerkingen vanuit de fracties	2
II	Antwoord / Reactie van de Minister	5

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van het besluit van het kabinet dat het sinds 15 november 2022 niet langer nodig is om ontheffingen aan te vragen om contracten met SEFE Energy aan te houden. Tevens kunnen bestaande contracten worden aangehouden en kunnen partijen nieuwe contracten met SEFE aangaan indien zij dit willen. De aanleiding hiervoor is het besluit van de Europese Commissie om toestemming te verlenen aan Duitsland om SEFE voor 100 procent te nationaliseren. Zodra de nationalisatie is afgerond zal het bedrijf niet langer onder de Europese sanctieregels vallen. Deze leden steunen het besluit van het kabinet, maar hebben nog wel enkele vragen.

De leden van de VVD-fractie vinden het positief dat er een tegemoetkoming zal komen voor partijen die hun contracten met SEFE al wel hadden opgezegd. Zij willen wel graag weten om hoeveel partijen dit zal gaan, hoe hoog de tegemoetkoming zal zijn en wat de totale kosten voor de overheid uiteindelijk zullen zijn. Kan de Minister dit inzichtelijk maken? Wat zijn daarnaast de gevolgen voor bedrijven die eerder hun contracten met SEFE hadden opgezegd en vervolgens een nieuw, waarschijnlijk duurder, contract hebben afgesloten? Worden de meerkosten die deze bedrijven maken ook vergoed voor zolang als hun contract met SEFE zou lopen?

De leden van de VVD-fractie hadden eerder kennisgenomen van het feit dat Duitsland in april de controle bij het Europese hoofdkantoor van Gazprom heeft overgenomen. Hieronder viel ook de Nederlandse vestiging. Hierdoor vloeiden de inkomsten uit de gascontracten niet langer naar Rusland. Nederland wilde destijds de contracten met SEFE nog niet opzeggen, omdat de aandelen van SEFE nog in Russische handen vielen. Waarom kozen andere landen als Frankrijk, Italië, Zwitserland en de Verenigde Staten er destijds wel voor om zaken te blijven doen met SEFE? Wat was hierin de afweging van Nederland? Wat voor verschil had het gemaakt als Nederland zich destijds bij deze groep had aangesloten?

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben met instemming kennisgenomen van de brief van de Minister voor Klimaat en Energie over het verlengen van de ontheffingen voor contracten bij SEFE Energy. Ook hebben zij het nieuws vernomen dat de Duitse overheid SEFE Energy inmiddels heeft genationaliseerd¹. Zij hebben hierover nog enkele vragen aan de Minister.

De leden van de D66-fractie steunen de Minister in het besluit om partijen, die vanwege de sanctie gunstige contracten hebben opgezegd, te compenseren. Zij vragen de Minister om hoeveel compensatie dit ongeveer zal gaan en uit welke middelen dit komt. Op basis waarvan zal

¹ Reuters, 14 november 2022 (<https://www.reuters.com/business/energy/germany-nationalises-gas-importer-sefe-formerly-gazprom-germania-2022-11-14/>).

de Minister besluiten over eventuele compensatie voor contracten die nog tot na 1 januari 2023 zouden lopen?

De leden van de D66-fractie vragen wat de Minister vindt van de nationalisatie van SEFE Energy door Duitsland. Wat betekent dit voor de nog lopende contracten? Hoeft daarvoor geen ontheffing meer te worden aangevraagd? Valt het aangaan van een contract met SEFE Energy na de nationalisatie buiten de sancties tegen Rusland?

De leden van de D66-fractie vragen tot slot of er in de Europese Unie nog andere voorbeelden zijn waarbij Russische dochterorganisaties worden genationaliseerd om zo de Russische invloeden in de Unie te verkleinen? Is dit ook voor Nederland mogelijk aan de orde?

Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de brief over het verlengen van de ontheffingen voor contracten bij SEFE Energy. Zij hebben daarover nog enkele vragen.

De leden van de CDA-fractie constateren dat gemeenten die hun contract met SEFE hebben opgezegd naar aanleiding van de uitspraken van het kabinet, zonder daar zelf iets aan te kunnen doen, met veel hogere gasprijzen te maken hebben gekregen. Deze leden vinden het daarom ook niet meer dan terecht dat de Minister alle partijen die een contract hadden, maar dat contract op basis van de kabinetsuitspraken hebben opgezegd, een tegemoetkoming wil geven voor de meerkosten die zij tussen 10 oktober en 31 december hebben gemaakt. Zij vragen de Minister om toe te lichten om hoeveel partijen dit gaat, wat de schatting is van de meerkosten die deze partijen hebben gemaakt door over te (moeten) stappen naar een andere energieleverancier en voor welk deel van deze meerkosten de Minister een tegemoetkoming wil bieden.

De leden van de CDA-fractie merken op dat er ook gesproken wordt met partijen die een contract hebben opgezegd dat na 1 januari 2023 door zou lopen en dat wordt onderzocht of een tegemoetkoming voor gemaakte meerkosten ook voor hen mogelijk is. Zij vragen de Minister om ook voor deze groep duidelijk te maken over hoeveel partijen het gaat en welke meerkosten zij naar schatting hebben gemaakt.

Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van onderhavige brief. Deze leden zijn kritisch over de opgelegde verplichting aan gemeenten en publieke organisaties om hun energiecontracten op het minst opportune moment op te zeggen. Dit besluit heeft enorme schade opgeleverd aan de financiële positie van gemeenten. Het risico dat publieke voorzieningen hierdoor onder druk komen te staan, waar inwoners uiteindelijk de dupe van zullen worden, is groot. Zij vragen de Minister om een reactie hierop.

De leden van de SP-fractie zijn ook kritisch over de «alleingang» die de Minister, vooruitlopend op besluitvorming in de Europese Unie, heeft gekozen. Hoe rijmt hij dit met het feit dat hij steun aan huishoudens gedurende het afgelopen jaar keer op keer afwees met het argument Europese besluitvorming af te wachten?

De leden van de SP-fractie constateren op basis van zijn brief van 15 november 2022 over ontwikkelingen SEFE dat de Minister overhaast te werk is gegaan met het uitrollen van sancties tegen Rusland. Deze leden vragen de Minister om inzichtelijk te maken welke onderbouwing er ten

grondslag heeft gelegen aan het besluit om contracten met SEFE op te zeggen. Zij vragen de Minister om in te gaan op de beweegredenen en de argumentatie om hierin af te wijken van de Europese lijn die contracten met SEFE wel toestond. Kan de Minister juridische adviezen, annotaties en andere voorbereidende stukken omtrent de opzegging van de contracten met SEFE Energie met de Kamer delen? De leden vragen of dit besluit is genomen in samenspraak met de gehele ministerraad.

De leden van de SP-fractie vragen de Minister welke doelen zijn geformuleerd bij het opzeggen van de contracten met SEFE en of deze doelen ook behaald zijn. Deze leden vragen de Minister daarbij in te gaan op het bericht in de Financial Times dat Europa net zo veel geld heeft betaald aan Rusland na de inval in Oekraïne als in de 1e helft van 2021, maar dat we er nu minder gas voor terug hebben gekregen². Kan de Minister ingaan op de doeltreffendheid van het genomen besluit?

De leden van de SP-fractie zien dat gemeenten nu gecompenseerd worden voor de hogere prijzen van nieuwe contracten die zijn aangegaan. Dat steunen de leden, maar zij willen wel de reflectie van de Minister om de volgende keer kosten van dit soort overhaaste, emotioneel geladen besluiten te voorkomen. Ze vragen de Minister om een uitgebreid antwoord. De leden van de SP-fractie vragen de Minister om de totale kosten en (financiële) schade inzichtelijk te maken en daarin duidelijk te maken welke publieke voorzieningen onder druk zijn komen te staan. Zij vragen de Minister te garanderen dat er geen schade bij gemeenten overblijft. Zij vragen de Minister uit te leggen waarom maatschappelijke voorzieningen bewust uitgesloten zijn van de compensatie bij de onderhandelingen over het prijsplafond. Beseft de Minister dat dit koud en afstandelijk overkomt, terwijl de gemeenten wel opgelegd werd hoge kosten te maken voor nieuwe contracten³?

De leden van de SP-fractie vragen of de Minister zich kan vinden in de Duitse lijn dat nationaliseren van SEFE tot meer energiezekerheid leidt voor Duitsland, en te beargumenteren waarom.

Deze leden vragen de Minister duidelijkheid te geven over de wijze waarop de schade gecompenseerd zal worden en op welke termijn. Zij verzoeken de Minister om daarin duiding te geven aan de betekenis van de compensatie voor «meerkosten» en hoe dit berekend zal worden. Zij verwachten een coulante houding van het ministerie en geen openstaande rekening voor gemeenten.

Vragen en opmerkingen van de leden van de PvdA- en GroenLinks-fracties

De leden van de PvdA- en GroenLinks-fracties zijn voorzichtig optimistisch dat er een tegemoetkoming komt voor gemeenten die hun energiecontract hebben opgezegd. Ze zijn blij dat gemeenten die al zo veel op hun bordje hebben in ieder geval deze steun toegezegd krijgen. Hoe kijkt de Minister terug op zijn handelen de afgelopen maanden? Deze leden zien dat er eerdere signalen waren dat Duitsland het initiatief zou nemen om Gazprom Germania te nationaliseren. Heeft de Minister in die periode contact gehad met Berlijn? Heeft de Minister op dit onderwerp contact gehad met zijn collega's uit andere landen? Welke lessen trekt de Minister uit de gang van zaken van de afgelopen maanden?

² Financial Times, 8 oktober 2022 – C. Campbell: «Climate graphic of the week: EU payments for Russian fuel since war reach beyond € 100bn».

³ Beslisnota's 21 september 2022.

De leden van de PvdA- en GroenLinks-fracties maken zich zorgen over het geld waarmee gemeenten nu gesteund moeten worden. Ten koste van welke investeringen gaan deze ontheffingen? Wat voor bedrag verwacht de Minister in totaal kwijt te zijn aan het compenseren van de getroffen gemeenten?

De leden van de PvdA- en GroenLinks-fracties hopen dat de Minister lokale overheden zal blijven steunen in deze crisistijd, ook om andere broodnodige maatregelen mogelijk te maken. Deze leden denken daarbij aan extra steun waarmee gemeenten huizen kunnen isoleren en andere duurzaamheidsmaatregelen kunnen treffen. Is de Minister bereid om een bedrag, dat gelijk staat aan het totale bedrag dat hij kwijt is aan deze ontheffingen, uit te keren, verspreid over alle gemeenten, om gebruikt te worden voor het isoleren van woningen en het bestrijden van energiearmoede?

II Antwoord / Reactie van de Minister